Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 107 (4743) СУББОТО ИЮНИИН 2 1945 он

Сэн 20 мүнгэ

„...Пар хахалха хүдэлмэридэ хабарай тарилга шэнги харюусалгатайгаар хандажа, пар бэлэдхэлэй хүтэлбэри эрид һайжаруулан, пар хахалха гүрэнэй түсэб аймаг, колхоз бүхэндэ заатагүй дүүргүүлхэ ябадал хангаха".

(ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоолһоо).

Эрхим шанартай пар—үндэр ургасын үндэһэ һуури мүн

Пар бэлэдхэл—хабар-зунай полевой хүдэлмэринүүдэй шухала хэмжээтэйнь нэгэниинь болоно. Пар гэжэ полиие бүртаг үбһэнһөө сэбэрлэжэ ба газарай хүрьһэндэ сиинг һоито байлгаха шухала хүгжэл мүн. Агротехникын эрхим болзорнуудта сэбэр пар бэлэдхэжэ шадаһан колхозууд ушадаһан жэлдэ үндэр баян ургаса хурааһан байна. Гэбэшье, пар хахалха хүдэлмэри республикын олонхи аймагуудаар тон хангалтагүй ябуулагдана. Олонхи колхозууд хабарай тарилгын хүдэлмэриие амжалтатайгаар дүүргэһэн болобошье, эртын пар хахалжа үшөө эхилээгүй байһаар. Тэрэшэлэн дииилэн олон МТС-үүд хабарай тарилгын хүдэлмэриһөө сүлөө гараһан трактор машинануудаа пар бэлэдхэлдэ гаргаагүй байха юм.

Һаяхан ВКП(б)-гэй обкомой бюро болбол республикын колхозуудаар пар хахалхагын ябаса тухай асуудал зүбшэн хэлсэжэ, энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байна гэжэ тэмдэглээд, хабарай тарилгаһаа сүлөө гараһан бүхы морин унаа болон трактор машинануудые пар хахалха хүдэлмэридэ дары табиха шухала хэмжээнүүдые хараалхыень БМАССР-эй Наркомзем, ВКП(б)-гэй айком болон аймгүйсэдкомуудые саһалгүй үялгалба. Тиин, ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол 1945 ондо республикын колхозуудаар пар бэлэдхэхэ даалгабари ба болзорнуудые байгуулна. Мүн ВКП(б)-гэй Обкомой бюро МТС ба колхоз бүхэнэй пар хахалха даалгабари ба болзорнуудые түрбэн хонотой турша соо байгуулжа, тэрэнэй дүүргэлтые шалгажа байхыень ВКП(б)-гэй айком ба аймгүйсэдкомуудые үялгаһан байна. Колхозуудай правлени ба МТС-үүдэй директорнүүд тариашалхай ба тракторна бригадануудай пар хахалха даалгабари байгуулжа, тэрэниие дүүргүүлхэ хэмжээнүүдые энэ гэнээр хараалха ушартай болоно. ВКП(б)-гэй обкомой бюрогоор байгуулагдаһан табан үдэрэй даалгабариие аймаг бүхэн заатагүй дүүргэхэ үялгатай. Тиихын тулада морин унаа, машина сэмэгэр болон бүхы хүдэлмэришэ хүсэеэ тарилгые дүүргэхэтэй хамта нэгэшье үдэр һаатуулангүй пар хахалжа эхилхэ шухала.

Пар хахалхада имагтал тооной түлөө тэмсэдэг нэгэндэкой зарим баримтануудта эсэс табижа, эрхим шанар хангаха ябадал зайлашагүй. Газартариалангай орган болон агрономууд пар хахалжа байһан тракторист ба колхозник бүхэндэ агротехникын заабари һайжаруулан эдэлгүүлжэ, эрхим шанар түйлаха ябадал хангаха уялгатай. Пар хахалха поли дээрэ нигпэбтэ ба колхозуудаар бии байгаа нютагай бусад үтэгжүүлэгшэнүүдые элбэгээр шарэжэ хэрэглэхэ ябадал—түрүү агротехникын шухала эрилтэ мүн. Тиимэдэ республикын Наркомзем, ВКП(б)-гэй айкомууд болон аймгүйсэдкомууд ВКП(б)-гэй Обкомой бюрогой тогтоолой эрилтын ёһоор дээрэхи хэмжээ ябуулга нютаг бүхэндэ бэелүүлхэ үялгатай.

Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ республикын зарим колхозууд пар хахалха ба намарай тарилга хэжэ газар элтүүлхэ эрхим болзорнуудые гээжэ, намарай тариха хожмдожо дүүргэһэн, хабар тариха культуранууда ёһотой хубиие паргүй газарта тарижа, ургаса нилээдүй доошолуулаад байгаа. Урда жэлнүүдэй энэ эхэ алдуунуудые мүнөө жэлдэ дабтаха ябадалтай эрид тэмсэхэ хэрэгтэй. 1945 ондо нэгэшье колхоз пар бэлэдхэл эрэйтүүлхэ ба тэрэниие мүү шанаргайгаар хахалха ёһогүй. Аймагуудхаи партиина, советскэ, газартариалангай органууд колхозуудай пар хахалха хүдэлмэриие хэбэ хаба болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэжэ, гүрэнэй түсэб заатагүй дүүргэжэ абадал хангаха эрэгтэй.

ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол Обкомой XIX пленум болбол республикын колхозууд пар бэлэдхэхэ ба хоёрдохёо хахалха, намарай тарилгада хүдэлмэринүүдэй түсэб дүүргэнгүй агротехникые бүдүүлигээр хазагайруулжа байһан баримтада эсэс табижа, 1946 онһоо эхилээд хабар тарихада бүхы культуранууде сэбэр пар дээрэ тариха ябадал хангахыень республикын Наркомзем, ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгүйсэдкомуудые уялгаһан байгаа. Гэбэшье, энэ тогтоолые олонхи аймагуудаар һулаар дүүргэжэ байһан ябадал элирэжэ байна.

Эртын пар саг соонь эхилһэн колхозууд республика соо тон үсөөн. Яруунын механай совхоз 350 гектар эртын пар бэлэдхэһэн байна. Хоринн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз тарилгаа дүүргэһэн дары хамаг хүсэеэ парта гаргажа. Сэлэнгын, Хэжэнгын Ивалгын болон бусад аймагуудта тарилгаһаа сүлөө гараһан унаа олон трактор ба зүдхэхэ хүсэ пар бэлэдхэлдэ гаргаха аргатай байһан болобошье, мүнөө хүртэр энэниие хойшо татаһаар байна.

ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол пар хахалха шанар тухай түсэгар анхарал табижа, колхозуудаар пар гүнзэгыгөөр хахалха ба бүхэли зунай турша тэрэнэй хойноһоо харууһалха, түбхын түрүүдэ гүрэнэй түсэбөөр байгуулагдаһан хэмжээн соо парые хоёр дахин хахалха хүдэлмэриие байгша оной августын 20 хүртэр дүүргэжэ ябадал хангахые ВКП(б)-гэй айкомууд ба аймгүйсэдкомуудые үялгалаа. Тэрэшэлэн нэгэшье ба хоёрдохи хахалһан хооронд бүртаг үбһэнэй гараха хэмжээгээр борнойлохэт хамта культиваци хэжэ бүхы параа зунай турша бээрэ байлгаха ба сэбэр байлгаха ябадалые туушаа ВКП(б)-гэй Обкомой бюро тогтоол соо бэшэгдэһэн байна.

Эрхим шанартай пар эрхэ жэлдэ үндэр ургаса хураха үндэһэ һуури мүн. Тиимэдэ колхоз бүхэн пар хахалха түсэбөө хаха болзор соонь эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа табиха үялгатай. Хабарай тарилгаһаа сүлөөлэгдэһэн трактор ба плугууд үдэр бүри олошорно байна. Эдэ хүсэн энэ дары пар бэлэдхэлдэ гаргаха табигдаха болоно.

Нютагуудахи партиина, советскэ ба газартариалангай органууд пар бэлэдхэжэ табан хоногой түсэб колхоз бүхэндэ эрхим шанартайгаар дүүргүүлхэ ба паршалдаа дунда социалистическа мүрысөө үргэнөөр эмхидхэжэ ябадал хангаха үялгатай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Советскэ Союзай Маршал Л. А. Говоровые „Илалта" гэжэ орденоор шагнаха тухай

Ленинград ба Прибалтика шадар немецкэ сэрэгүүдтэ эсэргүү үргэн ехэ масштабай дайшалха операцинуудые хүтэлбэрилхэ талаар Верховно Главнокомандованиин даалгабаринуудые шадамар бэрхээр дүүргэһэнэй түлөө «Илалта» гэжэ орденоор Советскэ Союзай Маршал ГОВОРОВ Леонид Александровичые шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной май 31.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Улаан Армиин генералнууд ба офицерскэ составта Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгохо тухай

Немецкэ булимтаргашадта эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ Командованиин даалгабаринуудые дайшалхы жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэй ба тиихэдээ эрэлхэг зориг ба баатаршалга харуулһанай түлөө ЛЕНИНЭЙ орден ба «АЛТАН ОДОН» медаль барюулжа СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН нэрэзэргэ олгохо:

1. Генерал-майор Бакланов Глеб Владимировичта.
2. Генерал-лейтенант Баранов Виктор Кирилловичта.
3. Танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Белов Евтихий Емельяновичта.
4. Артиллериин генерал-полковник Варенцов Сергей Сергеевичтэ.
5. Генерал-майор Вехин Григорий Ивановичта.
6. Артиллериин генерал-майор Волкенштейн Сергей Сергеевичтэ.
7. Инженернэ сэрэгүүдэй генерал-полковник Галицкий Иван Павловичта.
8. Полковник Горский Михаил Николаевичта.
9. Генерал-майор Жуков Григорий Никитичтэ.
10. Авиациин генерал-майор Забалуев Вячеслав Михайловичта.
11. Полковник Комаров Владимир Николаевичта.
12. Авиациин генерал-полковник Красовский Степан Акимовичта.
13. Генерал-майор Мамсуров Хаджи Умар Джиоровичта.
14. Генерал-майор Мартиросян Саркис Согомоновичта.
15. Авиациин генерал-майор Мачин Михаил Григорьевичтэ.
16. Танкова сэрэгүүдэй генерал-майор Митрофанов Василий Андреевичтэ.
17. Генерал-майор Новиков Василий Васильевичта.
18. Танкова сэрэгүүдэй генерал-полковник Новиков Николай Александровичта.
19. Армиин генерал Петров Иван Ефимовичта.
20. Танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Полубояров Павел Павловичта.
21. Артиллериин генерал-майор Полуэктов Георгий Васильевичта.
22. Артиллериин генерал-майор Санько Иван Фёдосеевичтэ.
23. Танкова сэрэгүүдэй генерал-лейтенант Сухов Иван Прокофьевичто.
24. Авиациин генерал-лейтенант Утин Александр Васильевичта.
25. Танкова сэрэгүүдэй генерал-майор Фоминых Евгений Ивановичта.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной май 29.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Советскэ Союзай Герой майор С. Е. Артеменко гэгшые хоёрдохи „Алтан Одон" медаляар шагнаха тухай

Немецкэ булимтаргашадта эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ Командованиин даалгабаринуудые дайшалхы жэшээтэ һайнаар дүүргэжэ, СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН нэрэзэргэдэ хүртэхэ эрхэтэй болоһонойнь түлөө Советскэ Союзай Герой майор Степан Елизарович Артеменко гэгшые хоёрдохёо «АЛТАН ОДОН» медаляар шагнаад, шагнагдагшын түрэһэн нютагта табсан дээрэ бронзово бюст бии болгохо тогтообо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной май 31.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Советскэ Союзай Геройнуудые хоёрдохи „Алтан Одон" медаляар шагнаха тухай

Немецкэ булимтаргашадта эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ Командованиин даалгабаринуудые дайшалхы жэшээтэ һайнаар дүүргэжэ, СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН нэрэзэргэдэ хүртэхэ эрхэтэй болоһонойнь түлөө Советскэ Союзай Геройнуудые хоёрдохёо «АЛТАН ОДОН» медаляар шагнаха:

1. Гвардиин полковник ДРАГУНСКИЙ Давид Абрамовичта.
2. Гвардиин полковник СЛЮСАРЕНКО Захар Карповичта.
3. Гвардиин полковник ФОМИЧЕВ Михаил Георгиевичтэ.

Шагнагдагшадай түрэһэн нютагтадань табсан дээрэ бронзово бюстнүүдые бии болгохо тогтоохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной май 31.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Улаан Армиин генералнуудта Советскэ Союзай Геройн нэрэзэргэ олгохо тухай

Немецкэ булимтаргашадта эсэргүү тэмсэлэй фронт дээрэ Командованиин даалгабаринуудые дайшалхы жэшээтэ һайнаар дүүргэһэнэй ба тиихэдээ эрэлхэг зориг ба баатаршалга харуулһанай түлөө ЛЕНИНЭЙ орден ба «АЛТАН ОДОН» медаль барюулжа СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ГЕРОЙН нэрэзэргэ олгохо:

1. Артиллериин генерал-лейтенант БЕСКИН Израил Соломоновичто.
2. Инженернэ сэрэгүүдэй генерал-майор ШВЫДКОЙ Павел Васильевичта.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1945 оной май 31.

Белоруссида киносеть үргэдэжэ байна

Белоруссиин Совнаркомой шиидхэбэриин ёһоор, республика дотор киносеть ехээр үргэдхэгдэжэ байна. Минскдэ, Гомельдо, Полоцкдо, мүн тэрэшэлэн Кричевын, Городкиин, Лепелин районно центрнүүдтэ шэнэ кино-театрнуудай барилганууд эхилэгдэбэ.

Мүнөө республика соонь 186 кино бии.

Малшадта зорюулагдаһан лекци

Сэлэнгын аймагай Жаргалантын сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой малажал дээрэ хүдэлмэридэг эрэгтэй эмэгтэй колхозниинуудай зүблөөн болоһон байгаа.

Тэрээн дээрэ ВКП(б)-гэй айкомой пропагандада ба агитациин таһагые даагша нүхэр Б. Гылыков болбол «Хүдэлмэришэн Тариашанай Улаан Армиин түүхэтэ илалта тухай» гэһэн ехэхэн һонирхолтой теоретическэ лекци уншаба.

Энэ хабаадагшад нүхэр Б. Гылыковэй бурят-монгол хэлэн дээрэ хэлэһэн лекциие ехэхэн һонирхолтойгоор шагнаад, олон тоото асуудал табижа, тэрээндэ тодорхой харюунуудые абаһан байна.

Тус лекциин һүүлээр 12 түрүү хүнүүд үгэ хэлэжэ, өөһэдынгөө дайн дуушалаа бусадта хээрэжэ үгэбэ.

Манай республикын һонин

ЗУНАЙ СПОРТИВНА СЕЗОН ЭХИЛХЭНЬ

Байгша оной июнийн 3-һаа 17 хүртэр республикын бүхы колхоз, совхоз болон МТС-үүдээр зунай спортивна сезон эхилхэнь,—гэжэ БМАССР-эй СНК-гэй дэргэдэхи спорт ба физкультурын Управлениин начальник нүхэр Альцман манай корреспондентдэ мэдүүлбэ.

Тус спортын үг зорилго хадаа Бурят-Монгол республикын тогтоһоноо хойшо 22-дохи жэлэй ойдо зорюулагдажа, энэ үдэртэ республиканска һор харбаһанд хабаадалсаха эрхим һор харбагшад, барилдаашад, бусад спортивно-физкультурна мэргэжэлтэниие элирүүлхэ үүргэтэй байна.

Энэ мүн тэрэшэлэн ябганаар урилдаха, үндэр юумэ дээгүүр һүрэхэ, хүндэ юумэ шэдэхэ, гранат шэдэлгэ болон эбээр номоор мэргэнээр харбаха гэхэ мэтын олон янзын национальна спорт харуулагдаха байна.

Мүнөө республикын колхозуудтахи комсомольско болон пионерскэ организацинуудые энэ зунай кампанида хаа-хаанагүй эршэмтэй болохэ хэхэ байха юм. Ушар иимэһээ партиин-комсомольско организацинууд энэ хэрэгтэнь манай залуушуулда үдэрһөө үдэр бури калуун һуралсажа узуулжэ, зунай спортивна сезониие эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, энэ талаар залуушуулай гаргаһан шэнэ үүсхэлнүүдые бүгэдэниинь хүдэлөөн болохоо тушаа тон анхаралаа табиха үүргэтэй байна.

Мүнөө жэлдэ хүдөө нютагуудаар физкультурын хүдэлөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготойгоор Улан-Удэ городто физкультурнигүүдай курс нээгдэхэ байна. Тэрээндэ аймаг болон районууд физкультурна организацинуудай энэ талаар мэргэжэлтэд, элибэтэй хүнүүдые эльгээхэ ёһотой.

Зунай үеын спортивна сезониие эрхимээр үнгэргэһын түлөө республиканска социалистическа мүрысөөн энэ гэнээр хаа-хаанагүй дэлгэрүүлхэ тушаа партиин-комсомольско организацинууд ехэ анхаралаа табиха үүргэтэй байна.

Тарбагатайн аймагай «Красный боец» колхоз үбэһэ хураалгада һайнаар бэлдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 106 тармуур хэһэн 83 наһатай урин дархан Иван Иванович Ошурков.

А. Поповой фото.

Зооветинститудай студент нүхэр С. Дондокова гэгшэ Сэлэнгын аймагай Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхоздо гаража, практикада хүдэлжэ эхилбэ. Тэрэ мал ажалай фермэнүүд дээрэ зоотехническэ заабари үгэжэ, эрэлхэг талаар ехэхэн хүдэлмэри хэбэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Залуу зоотехник нүхэр Софья Дондокова.

О. Зенкиин фото.

ҺОНИРХОЛТОЙ ЛЕКЦИ БОЛОБО

Һаяхан, Улан-Удэ городой советскэ ба ажахын эмхи зургаануудта хүдэлмэрилдэг хүтэлбэрилхы кадрнуудта зорюулагдажа «Гүрэнэй тухай марксистско-ленинскэ һургаал» гэһэн темэтэйгээр теоретическэ лекци ВКП(б)-гэй обкомой лектор нүхэр М. Шулукиин уншаба.

Тус лекци дээрэ зуугаад шахуу хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсажа, энэ лекциие ехэхэн һонирхолтойгоор шагнажа зуурааниинэ теоретическэ темэтэй лекцинүүдые саашадаа саг үргэлжэ үнгэргэжэ байхые хүсэһэн байнад.

ШЭНЭ НОМУУД ХЭБЛЭГДЭХЭНЬ

Бурят-Монголой Гүрэнэй хэблэлдэ орденто поэт Хопа Намсараевай найруулһан «Дүүхэй баатар» гэжэ ном хэблэн гаргаба. Энэ номой зурагуудые орденто зураашан Ц. Сампилов зураба. Мүн Намжил Балдановой суглуулан хинаһан «Гэсэрэй бага наһан» гэһэн ном хэблэгдэн гаргагдаба. Зурагуудыень уранзураашан Ф. Балдаев зураба.

Б. Базаровой «Пост дээрэ», гэһэн шүлэгүүдэй сборник, Ч. Цыдендамбаевай «Цырен Хандама хоёр» гэһэн поэмэ һаяар хэблэгдэн гараха байна. И. Палеевай гэгшын «Утюжок», Б. Базаровой «Эхэлһэн добиһон элжэгэн», Ч. Цыдендамбаевай «Эхэ геройн» гэхэ мэтын хүүгэдэй номууд хэблэгдэхэ болоо.

СЧЕТОВОДУУДАЙ МЭРГЭЖЭЛДЭ ҺУРГАНА

Медицинскэ албанай капитан нүхэр Батуев начальниктай Улан-Удэ городтохи госпитальдо эмнэлүүлжэ байһан фронтовигуудые счетоводууд мэргэжэлдэ һургажа гаргаба. Энэ ажалые БМАССР-эй Наркомземэй оргинструкторскэ таһагай ахалагша бухгалтер нүхэр Машкин хүтэлбэрилбэ.

Нүхэр Машкин энэ госпитальдо дүрбэдэхи курс үнгэрөө

ЭРТЫН ПАР ҺАЙНААР ХАХАЛАЯ!

350 га хахалагдаа

Яруунын механай совхоз энэ жэлэй хабарай полевой хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулжа байна. Совхозойхид тарилгаа агротехникын эрид ёһоор болзор соо эрхим шанартайгаар дүүргөөд, эртын парта орохэор үнгэһэн болобо. Майн 30-ай мэдээгээр механай совхоз 350 гектар пар хахалһан байна.

Тэрэшэлэн тус совхоз хураагты машина земэгүүдэй заһабарида сүм дүүргэбэ.

Хорёорхин пар бэлэдхэжэ байна

Хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэринүүдые амжалтатайгаар дүүргэжэ байһан Хорин аймагай колхозууд эртын пар хахалжа эхилээ. Хүсэд бэшэ мэдээнүүдэй эндэхи колхозууд 500 гаран гектар пар бэлэдхэбэ.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз тарилгаа аймаг соогоо эгээд түрүүн эрхим шанартайгаар хэжэ дүүргэһэн байна. Тэрэ дары энэ артелиин плугууд парта гаража, 230 гектар хахалба. Энэ хүдэлмэридэ ябажа байһан бригада, звенонүүдэй члэнүүд эрхим шанартай пар хахалжа, 1946 ондо үндэр ургаса хураажа бата бэхи һуури табихын түлөө бултадаа мүрысэнэй.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 180 гектар эртын пар бэлэдхэбэ. Тус колхозой члэнүүд пар хахалха түсэбөө агротехническэ эрхим шанартайгаар богони болзор соо дүүргэхэ уялгануудые абаад, түрүүшын үдэрһөө хойшо тэрээндээ ябаһан шэнги харюусалгатайгаар хүдэлмэрилжэ байна юм. Тэрэшэлэн «Красный партизан» колхоз—95 га, «III интернационал» колхоз—55 гектар пар бэлэдхэһэн байна. Дээрэхи колхозууд мүнөө хүртэр һаяар үшөө олон плуг нэмэжэ табиһань.

Ингээд аймагай бүхы колхозууд пар бэлэдхэлдэ жэгдэрэн ороходо байна.

Ц. ГАРМАЕВ.
(Манай корреспондент)

Эртын парта 16 плуг гаргаба

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (Телефоноор абтаба). Аймаг соогоо түрүүлэн хабарай полевой хүдэлмэриие эрхим шанартайгаар дүүргэһэн «Улаан Яруна» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыдыпов, парторганизациин секретарь нүхэр Гэлсанова) эртын парай бэлэдхэл эмхитэйгээр эхилбэ. Пар бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ тус колхоз 16 плуг гаргаһан. Һүүлэй мэдээгээр энэ 170 шахуу гектар эртын пар хахалагдаад байна.

Үрэшэлэн тарилгаа амжалтатайгаар дүүргэһэн аймагай түрүү колхозууд эртын пар хахалжа эхилээ. Тэдэнэй дунда «17 партсъезд», «Путь социализма», Укырскэ сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ ба бусад колхозууд бии.

Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз тарилгаа дүүргэһэн дары Кировэй нэрэмжэтэ гэгдэнги колхоздо социалистическэ тулалжа уралаа байна.

Һаяар Сталинай нэрэмжэтэ колхоз техническэ, овощной, тэжээлэй культуранууде тарижа хүргүүтэй байна юм. Тиин, тус колхоз эртын пар хахалжа эхилхэнь.

Зүгөөр, аймагай зарим колхозууд хабарай тарилгын хүдэлмэри болошогүйгөөр ушжагалруулжа байна. Тиимэдэ эдэ пар бэлэдхэлэй түсэб аймагаар дүүргэхэ ябадалда һаад түбэр татажа байха юм. Тиимэһээ, колхозуудай правлени болон бригада, звенонуудай хүтэлбэрилэгшэд тарилгаа шамдуулжа түргэн дүүргэжэ, 1946 ондо үндэр ургаса хураха бата һуури болохо эртын пар бэлэдхэхэ түсэбүүдые амжалтатайгаар шиидхэхэ тушаа хүсэлэн налаа табягүй байнад. Тиимэ хүтэлбэрилэгшэдтэй колхозууд нёдондошье жэлдэ пар хахалжа дүүргэһэн юм. Мүнөө жэлдэ энэ алдуусые дабтажа огто ябагаабэ болохогүй.

А. ВАСИЛЬЕВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

Олон хуугэдтэй эхэнүүдые „Эхын алдар“ гэжэ орденууд ба „Эхын медаль“ гэжэ медальнуудаар шагнаха тухай

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь «Б.-М. Үнэнэй» июниин 1-эй номерто).

Табан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн эхэнүүдые «ЭХЫН МЕДАЛЬ» ГЭЖЭ 2-ДОХИ ЗЭРГЫН МЕДАЛЯАР

21. ЖУКОВА Варвара Филипповнае—Кударын аймагай «Красная Заря» колхозой колхозница.
22. ИСТОМИНА Елена Тимофеевнае—Ахын аймагай Ахын ГайФО-гой хүдэлмэрилнэн.
23. КАПУСТИНА Феэнья Ивановнае—Кударын аймагай Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
24. КАПУСТИНА Наталья Иннокентьевнае—Кударын аймагай Чкаловай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
25. КОЛОДИНА Елизавета Кирилловнае—Кударын аймагай Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
26. КОЛОДИНА Александра Агафоновнае—Кударын аймагай Куйбышевэй нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
27. КОБЫЛКИНА Ефросинья Степановнае—Прибайкальска аймагай Лазо колхозой колхозница.
28. КОБУНОВА Анна Васильевнае—Прибайкальска аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
29. КРАСИКОВА Елизавета Ивановнае—Прибайкальска аймагай Татаурово тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр.
30. МАКСИМОВА Евгений Николаевнае—Кударын аймагай «Красный Пограничник» колхозой колхозница.
31. МОЛОКОВА Агниста Евгеньевнае—Прибайкальска аймагай Чапаевай нэрэмжэтэ колхозой колхозница.
32. НАЗИМОВА Марина Романовнае—Кударын аймагай «Красный Пахарь» колхозой колхозница.
33. СЕРГЕЕВА Клавдия Васильевнае—Улан-Удэ городой Заводской районой гэрэй эзэн эхэнэр.
34. ТАРАКАНОВА Хевронья Исаевнае — Кударын аймагай «Красный Строитель» колхозой колхозница.
35. ТИМОФЕЕВА Степанида Ивановнае—Кударын аймагай «Заря» колхозой колхозница.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ
Т. ЦЫДЕНОВА.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретариин уялгые дүүргэгшэ
В. МОНКЕТОВ.

Улан-Удэ. Соведүүдэй Байшан.
1945 оной май 15.

Комсомольско ажабайдал

ВЛКСМ-эй Баргажанай айкомой хүтэлбэридэхи алдуунууд ба дутуунууд

Мүнөө хүдөөгэй комсомольско организацинуудай, тэдэнэй члэнүүдэй үмэнэ хабарай тарилгые хаһа саг сооһь үнгэргэхэ ба социалистическэ малажалые саашадань хүгжөөхэһөө ондоо шухала зорилго байхагүй. Энэ хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонуудые Баргажанай аймагай олонхи комсомольско организацинууд нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна.

Жэшээлхэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой комсомолецүүдай 80 гаран процентнь сэхэ тариан ба малажал дээрэ хүдэлмэрилжэ, ажахын ба политическэ удхашанартай кампанинуудые яһала һайнаар дүүргэлсэнэ. Эдэ комсомолецууд ажалай үндэр бүтээсэнүүдые түйлажа, бусадта большевистскэ жэшээ харуулнад. Мүнөө жэлдэ хүлеэгдэһэн нарай малнууд нэгэшье гээлтэ хоролтогүйгөөр ондо оруулагдажа байха юм. Мүн хабарай тарилгые агротехническэ богонихон болзор соо үнгэргэжэ шадаа. Иигэжэ жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилдэг комсомольско организацинууд болон комсомолецууд тус аймаг соо яһала олон бии.

Тиин, элэнэр өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдые мүнөө үеын оршон байдалай эрилтын ёһоор, ВЛКСМ-эй айкомой халуун туһаламжатайгаар табиба гэхэ аргагүй, харин нютагтахи партийна организацинуудай үдэр бүриин туһаламжаар түйлаһаниинь элитэ. ВЛКСМ-эй айком, тэрэнэй секретарь нүхэр Скосырская болбол ажахын ба политическэ удхашанартай шухала кампанинуудай үедэ комсомольско организацинуудтаа ямаршье бодото туһаламжа үзүүлдэггүй, һанаа амархан ажал хүдэлмэригүй зайгуултажа ябадаг юм.

ВЛКСМ-эй айком, тэрэнэй секретарь нүхэр Скосырскаягай обор нэбшоор хүдэлмэрилжэ, комсомольско организацинуудта үдэр бүриин туһаламжа үзүүлдэггүй дээрэһээнь аймагай олонхи комсомольско эхин организацинуудай хүдэлмэринүүд унахынгаа түйлда хүрэбэ гэхэдэ үлүү юумэ болохогүй.

Тус аймагай томохон колхозуудай нэгэн болохо 18 партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо үнгэрэгшэ 5 һарын туршада 400 холо гаран адууһа мал гээлтэ хоролтодо имагта үбһэ тэжээл дутамаг ба бэлшээри эмхидхэжэ шадаагүй дээрэһээнь ороо. Теэд, тэндэхи комсомолецууд энэ жэгшүүритэй байдалые хаража мэдэжэ байбашье һаа, колхозойнгоо правленидэ болон партийна организацида энэ байдалые заларуулха талаар ямаршье туһаламжа үзүүлээгүй байшоо. Мүн Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо хабарай тарилга тиимэ гэшэгүй муугаар дүүргэгдэнэ. Ниитэ-ойлгуулламжын хүдэлмэри залуу плугшадай дунда хэгдэнэгүй.

Кировэй нэрэмжэтэ колхозой залуушуулай дунда партийно-политическэ хүдэлмэри эмхидхэгдээгүй байхаһаа гадна, комсомолой хамтын суглаан хэзээ заяанай үнгэргэгдэнэгүй. Мүн тэрэшэлэн Ф. Энгельсын (секретариинь нүхэр Бубеев), Сталинай (секретариинь нүхэр Клепалова) колхозуудай комсомольско эхин организацинуудай хүдэлмэринүүд имэрхүү байдалтай юм.

Дээрэ хэлэгдэһэн баримтануудһаа тобшолоол хэхэдэ, тус аймагай олонхи комсомольско организацинууд өөһэдынгөө хүдэлмэринүүдые «ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол обкомой хүдэлмэри тухай» гаргаһан Партиин ЦК-эй тогтоолой, мүн ВКП(б)-гэй обкомой XIX пленумэй шиидхэбэриин үндэһөөр шэнэдхэн табяагүй байһаниинь эли тэдоор харагдана. Комсомолецуудай хүсэн ажахын шухала һалбаринууд дээрэ зүбөөр хубаарилагдан табигдаагүй, аймагай олонхи комсомолецууд өөһэдынгөө түрүү үүргэнүүдые ажал хүдэлмэри дээрээ бэелүүлдэггүй байнад.

Теэд, иимэ хүшэр хүндэ байдалда эдэ организацинууд имагта комсомолой айкомой ямаршье туһэбгүй нюдэ балай, шэхэ дүлиигөөр хүдэлмэрилдэг дээрэһээ эроһониинь тон элитэ. Партиин айкомой бюро болон ВЛКСМ-эй обкомой зүгһөө үгтэһэн хүтэлбэрилхы заабаринууд комсомолой айкомоор бэелүүлэгдэдэггүй, дэмы саарһан дээрэ хосордог байна. ВЛКСМ-эй айкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд, нүхэр Скосырская түрүүтэйгээр колхозуудай партийна эхин организацинуудтай хамта комсомольско организацинуудай хүдэлмэринүүдые һайжаруулха тушаа ямаршье эмхидхэлэй (хүдэлмэри хэдэггүй, харин кабинет соогоо һанаа амархан һууҗа байдаг заншалтай. Аймагай олонхи партийна эхин организацинуудай ба колхозуудай, комсомольско эхин организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй олонхинь ВЛКСМ-эй айкомой секретарь нүхэр Скосырскаяе танихашьегүй байдаг юм. Энэ баримта хадаа аймагай комсомольско организациин хүтэлбэрилэгшын «бодото хүдэлмэрие» эли тодоор харуулна гээшэ.

Гэхэ зуура, ВЛКСМ-эй айком өөрынгөө пленум болон бюрогой заседанинууд дээрэ комсомольско эхин организацинуудай хүдэлмэринүүдые һайжаруулха тухай үсөөн бэшэ шиидхэбэринүүдые гаргабашье һаа, тэрэнь хооһон саарһан дээрэ хосордог байха юм.

Ушар иимэһээ ВЛКСМ-эй обком болон ВКП(б)-гэй айком болбол тус айкомой хүдэлмэрие мүнөө сагай эрилтын ёһоор шэнэдхэн табиха тушаа, тэдэнэртэ халуун туһаламжа үзүүлхэ ёһотой.

Б. ЖИНЧИНОВ.
(«Бурят-Монголой Үнэнэй» корреспондент)

Тарбагатайн аймагай «Гигант» колхозой тариһан тарилта эбтэй эегэйгээр ба һайнаар ургажа байна.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тариан ажалай түрүү бригадын бригадир Иван Сапунов гэгшэ үрһэнэй участогай ургасые шалгажа байна.
А. Поповой фото.

Манай бригада мүрысөөндэ илаа

Бидэнэр, хабарай полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэхэдээ, түбхын түрүүндэ мори унаада шухала анхаралаа табиһан байнабди. Мартын 16-һаа эхилжэ бүхы моридоо хүдэлмэриһөө сүлөөлжэ, амаралтада табяа һэмди. Тиихэдээ сүүдхэ соо 6—7 дахин эдеэлүүлдэг байгаабди. Садхалан тэжээл болон оролдосотой һайн харууһалгаар хангагдаад байхадаа мори унаамнай бултадаа дунда ба дундаһаа дээшэ шадалтай болоо һэн.

Тэрэшэлэн бидэнэр зэр зэмсэг болон хомут тоногуудта онсо анхаралаа табиһан байнабди. Тарилгада бэлэдхэлэй ябажа байгаа үедэ колхозэй кузницын хүдэлмэри болон бригадынгаа хомут тоногуудай хэр зэргээр заһабарилагдажа байһые үргэлжэ шалгажа байгаа һэмди.

Мүн тарилгын үедэ бригадынгаа хүнүүдэй ямар хүдэлмэри дүүргэхэ тухай эртэнһээ эхилжэ түсэблөөд, хүн бүхэнние танилсуулаабди. Плугшан, борнойшон, сеялкэшэн, хүрэнгэ зөөгшэ бүхэндэ зүдхэхэ хүсэн, зэр зэмсэг, хомут тоногууд өөрынь харюусалга доро таһалагдажа үгтөө һэн.

Полидо гараһынгаа урда тээ бригадымнай бүхы члэнүүд социалистическэ уялгануудые абажа, мүрысэһэн байгаа.

Манай бригадын члэнүүд тариан ажалай ба тракторна бригадануудай хэһэн аймагай социалистическэ мүрысөөндэ эршэтэйгээр оролсожо, түрүү һуури эзэлхын түлөө түрүүшын үдэрһөө тэмсэһэн байна. Бидэнэр өөрынгөө колхозой тариан ажалай хоёрдохи ба дүрбэдэхи бригадануудые социалистическэ мүрысөөндэ урда һэмди. Бригадын члэн бүхэн энэ мүрысөөндэ илахабди гэһэн эрмэлзэлгэеэ үнэн хэрэгүүдээр дүүргэхын зорилгоор, полевой хүдэлмэридэ ороһонһоо хойшо эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлмэрилжэ захалаа.

Майн тэн багаар ороһото тарилга хэхэ түсэбөө бригадаараа сум дүүргэжэ, колхоз соогоо бидэнэр түрүүлээбди, 221 гектар тарилга эхим шанартайгаар хэгдээ. 103 га шениисэ тарижа, байгуулагдаһан түсэбөө 23 гектар үлүүлээбди. Мүн овёсой тарилга түсэбһөө үлүү гартар хэһэн байнабди.

Бидэнэр үглөөгүүр хүдэлмэридөө наранай гараха яагаашьедүй байхада гарадаг ба үдэшэ бороздагай харагдахагүй харанхы болходо эродог гуримтайбди. Плугшаднай бултадаа амяар амяараа хахалдаг юм. Тэдэнэрэй нормо хүдэлмэриһөөнь үрид хэмжэгдэжэ үгтэдэг байна. Мори унаагаа үдэрэй хоёр удаа эдеэлүүлнэбди. Эдеэлхэ, уһалха сагынь нэгэ час хахадай болзортой юм.

Зүдхэхэ хүсэндэ гол анхаралаа табяад байхадаа үдэрэйнгөө график бригадаараа үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг байгаабди. 8 плугшаднай үдэр соо 6 гектар хахалха нормотой аад, ходо 8 гектар хахад хүртэр хахалдаг һэн. Түрүү плугшад Анна Давыдова, Афанасий Фёдоров, Иван Михалёв ба бусад тарилгада ороһонһоо хойшо үргэлжэ гектар үлүүтэй хахалдаг байгаа.

Мүнөө бидэнэр ондоо бригадануудайнгаа тарилгада туһалжа байнабди. Манай бригадын члэнүүд героическэ Улаан Армиин, советскэ арадай түүхэтэ ехэ илалта болон Верховно Главнокомандалагша Советскэ Союзай Маршал нүхэр Сталинай арад зондо хандаһан хандалгада харюу болгон тарилгынгаа хойноһоо таарууу һайнаар харууһалжа, гектар бүриин 12 центнерһээ доошо бэшэ шениисэ хурааха уялга абанхай. Тиин, энэ уялгаа дүүргэхын түлөө бидэнэр хамсыгаа шамажа орэлсонхойбди.

И. САПУНОВ, Тарбагатайн аймагай «Гигант» колхозой тариан ажалай гурбадахи бригадын бригадир.

Үнэтэ сагаа алдажа байна

Хабарай тарилгаар Кударын колхозууд республика соо эгээл гээгдэжэ ябана. Эндэхи олон колхозууд аяар мүнөө хүртэр орооотобобово тарилгаяа хахадлаашьедүй байһаар. Будённын, Куйбышевэй нэрэмжэтэ, «Красный октябрь», «Пограничник», «Красная заря», «Путь Октября» колхозууд орооото-бобово тарилгын түсэб оройдоо 20,5-һаа абаад 33 процент хүртэр дүүргэһэн байба. Гол шалтагааниинь юуб гэхэдэ, колхознигуудай ажалай эмхидхэлэй муугаар табигдаһанһаа болоно. Эдэ колхозуудай олонхи плугшад, сеялкэшэд болон борнойшод үглөөгүүр хүдэлмэридөө наранай дээрэ гараһан хойно гарадаг ба үдэшэнь эртэ ородог байха юм. Гадна, эдэнэр мори унаадаа эзэн буса хойрог ёһоор хандажа борозда дээрээ эсээжэрхидэг дээрэһээ үйлэдбэриингөө нормые дүүргэдэггүй байна.

Будённын нэрэмжэтэ ба «Красный Октябрь» колхозуудай зүдхэхэ хүсэн илангаяа муугаар бэлэдхэгдэһэн дээрэһээ шадал шэнээгээр дутамаг юм. Теэд, эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мори унаагаар хүдэлмэрилжэ байһан колхознигууд зүдхэхэ хүсэеэ һайжаруулха тухай энэ гэхэ хэмжээ абанагүй.

Мүн зарим колхозуудаар трактор машинанууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. «Путь Октября», «Красная заря» колхозуудаар тракторнууд илангаяа муугаар хүдэлмэрилдэг байна. Эдэ колхозуудаар эбдэржэ миил байһан тракторнууд үдэр бүри үзэгдэдэг. Мүн дээрэхи колхозуудай мори унаа хоол тэжээлээр хүсэд хангагдаагүй дээрэһээ тарилгын хүндэ хүдэлмэри даанагүй. Гэбэшье эндэхид зүдхэхэ хүсэеэ һайнаар харууһалжа, шадал шэнээень дээшэлүүлхын түлөө эролдодоггүй байха юм.

Бүхы аймагаараа гээгдэжэ байгаад, тэрэшэлэн дээрэ дурсагдагша колхозуудай хабарай полевой хүдэлмэрие иимэ ехээр унжагайруулжа байхадашье Кударын аймагай партийна, советскэ, газарталанграй органууд дутуунуудаа дары усадхажа, тарилгые түргэдхэхэ шанга хэмжээнүүдые абанагүй. Эндэхи хүтэлбэрилэгшэд тарилгые шамдуулха тухай хэдэн удаа хөөрэлдэжэ тусгаар хэмжээнүүдые хараалдаг болобошье, тэрэнээ хүсэлдүүлдэггүй, харин хооһон үгөөр лэ хизаарладаг заншалтай байна.

Тарилгые энээнһээ ехээр хожомдуулжа ябабашье болохогүй. Тарилгын болзор хоёр-гурбаншье хоногоор хожомдобол ургасада ехэ хохидол тохёолдохо байна. Тиимэдэ кударынхид гээгдэлээ усадхахын түлөө бүхы хүсөө элсүүлхэ уялгатай болоно.

О. ГРИГОРЬЕВА.

Залуу поэдүүдэй зохёолнууд

(„Бурят-Монголой Үнэнэй“ редакцида ерэһэн шүлэгүүдэй обзор)

Эхилжэ бэшэгшэдэй шүлэгүүд соо тусгаар һонирхолтой тон шэнэ образууд, мэргэн удхатай үгэнүүд ба гоёо уранаар жэшээлжэ хэлэһэн зүйлнүүд байдагшье һаа, тэдэ зохёолнууд дотороо ехэхэн дутагдалнуудтай байдаг. Ехэнхи залуу нүхэд өөһэдынгөө шүлэгүүд соо онсо тодо удха гаргадаггүй, һанагдаһан түрүүшын лэ үгэнүүдые бэшэжэрхидэг ба бэшэһэн зохёолдоо хайша хэрэгээр хандадаг байна.

Редакцида ерэһэн шүлэг бүхэндэ зохёолшын хабсаруулһан бэшэгүүд байха юм. «Энэ минии зохёолые һайтар заһабарилаад, болохотой байбалынь газетэдэ хэблэхые гүйнаб»—гэжэ ехэнхи захидаг. Энэ хадаа залуу нүхэдэй шүлэг зохёолнуудтаа хайша хэрэг хандадагыень болон шүлэг зохёолнуудаа олонто удаа уншажа ба нэгэ саарһанһаа нүгөө саарһанда буулгажа бэшэдэггүйень элирхэйлнэ. Үнинэй бэшэдэг мэргэжэлтэй уранзохёолшод өөһэдынгөө зохёоһон зохёолнуудые хэдэн олон жэлнүүдтэ үргэлжэ заһабарилан байдаг ба нэгэ саарһанһаа ондоо саарһанда хэдэн дахин буулгажа бэшэдэг юм.

Ахалагша лейтенант **М. Д. Гомбоевой «Лётчигой бэшэг»** гэһэн шүлэг хаража үзэе. Энэ нүхэр фронтын забда сүлөөгүй байдалда ябаһан болобошье, манай газетын редакцида айхабтар олон шүлэг зохёолнуудые эльгээдэг байгаа. Тэдэ зохёолнуудтань өөрынгөө харахые өөрынгөө үгэнүүдээр уншагшадта хэлэхэеэ хүсэһэн һайшаалтай ба һонирхолтой зүйлнүүд олон.

Энэ шүлэг удхаараа ба найруулгаараа бидэндэ ерэдэг ехэнхи шүлэгүүдһээ муу бэшэшье һаа, байһан янзадань хэблэжэ болошогүй. Юундэб гэхэдэ энэ шүлэг соо уншагшадта олон удхатайгаар ойлгогдожо болохо үгэнүүд ба нэгэ хэлэһэнээ хэдэнтэ дабтаһан зүйлнүүд олон.

Шүлэг гээшэ тоб гэһэн тодо хурса, дүүрэнги удхатай, уншахада бэлэхэн, шэнэ һонирхолтой образтой, поэдэй һанаһан онсо һаналые хамагта ойлгомжотой тобшоор согсолһон байха ушартай.

Энэ шүлэг эхилхэдээ:

Сэгээн хүхэ огторгойн,
Сэлгээн дундуур ниидэнэб.
Сэбэр һайхан шарайдашни
Сэдьхэлээ дүүрэн байсанаб.—гэнэ.

Энэ куплет соо поэт хэнэй сэбэр шарайда сэдьхэлээ дүүрэн баясаһанаа хэлэнэгүй.

Баруун зүг зорин
Баатар хүсэн шунгана,
Баярай бэлэг барин,
Бомбын ашаан шууяна.

Эндэ удхынь буруу мэдхоо дээрэһээ манай хүсэн түгэс Сталинска эскадрилиин һүртэ добтолго харуулна гэжэ таамагламаар. Гэбэшье, «баярай бэлэг барин, бомбын ашаан шууяна», гээшэнь ямар удхатайб? Дайсанай гэмтэ толгой дээрэһээ адхарһан бомбые хэрбээ «баярай бэлэг» гэжэ нэрлэбэл эндэ уран зохёолой образ гархагүйһөө гадна, политическэ алдуу болохо. Энээнние онсоор, үлүү образнэ гоёор хэлэжэ болохо байгаа. «Уур сухалай ашаае» гэжэ гү, үгышье һаа «Галзуу шуһашадай оройруу галта «жэмэсүүд» адхарба» гэбэл дээрэ хэлэгдэһэнһөө ойлгомжотой ба образно байха бэлэй. Мүн тэрэшэлэн «Үндэр тэнгэриһээ дайсадруу, үхэлтэ мүндэр шууяба» гэжэшье болохо байгаа.

Энээн дээрэһээ харахада шүлэгтөө хайшан гэжэ һонин үгэ образуудые бии болгохоб, хайшан гэбэл һонирхолтой хурса шүлэг бэшэхэб гэжэ поэт һаналаа хүсэд дүүрэн табяагүй, яаралтай түргөөр бэшэбэ ха гэжэ мэдэхэ ушартай.

Шуһан дайнай тэмсээн
Шулуун зүрхым хурсадхаа,
Шунгаһан машиным «штурвал»
Шудалһан гартам найдамтай.

Эндэ поэт хатуу дайнда бодол сэдьхэлэйгээ зоригтой болон хатуужаһые харуулхаяа хүсэнэ. Теэд, эндээ «дайн ба тэмсэл» гэһэн адли ойро удхатай үгэнүүдые зохёолшо юундэшье «дайнай тэмсээн» болгожо бэшэнэб. Эндэ ямаршье ойлгогдохо удха гаранагүй. «Шулуун зүрхым хурсадхаа» гэһэн мүр мүн тааруугүй дуулдана.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай боецэй эрэлхэг баатар зүрхые шулуугаар жэшээлхэ гээшэ муу образ болоно. Энэ шулуун шэнги ухаанги амигүй, хайша хэрэг шанар харуулжа болоно. Теэд, зүрхые сухаришагүй хатуу гэжэ харуулха һаа, шулуунтай жэшээлхэ мүн лэ эндүүтэй хэрэг. Шулууе түмэр балтаар нэгэ удаа һайтар сохибол бутаран хамхаран һаладатынь элитэ. Юундэб гэхэдэ шулуун элдэб түрэлэй шорой шабар, хайр элиһэ холисотой байдаг. Энэ «арсалан зүрхым» гэжэ гү, «бүргэд зүрхым» гэбэл «шулуун зүрхымни» гэһэнһээ тодо байгаа. Үгышье һаа сухаришагүй шэн зориг харуулха ондо үгэ образ хэрэглэхэ шухала байгаа гэжэ тэмдэглэе.

Түргэн, түргэн, түргэн,
Түмэр машинамни шамдыш.
Мяхашан хара «Мессершмитт»
Минии хойноһоо элинэ.

Эндэ поэт «түргэн, түргэн, түргэн» гэжэ өөрынгөө машинада хандана. Амитай юумэдэ хандаһан шэнги лётчигой самолётдоо хандахань һонирхолтой һайн. Арадай үльгэр дуунууд соо геройнь өөрынгөө «Эмээлтэ хурдан хүлэгтэ» гү, али харбахаяа байһан «хан зэбэдээ» хандажа түүрээн шэмһэн байдаг. Иимэһээ тэдэ зохёолнууд хүсэ ехэтэй, һонирхолтой болодог. Самолёдые түмэр машина гэхэдэ тааранагүй. Бидэнэр «түмэр трактор, түмэр хүрзэ, түмэр таха» гэнэбди. Самолёдые «далита хурдан самолёт» «агаарта дэгдэн ниидэдэг, шадитэ мэргэн хүлэгни» гэбэл һонин байгаа.

Ильюшин минии машина,
«Имельман?» хурдаар абана,
Түргэн, түргэн, түргэн,
Таран «Мессер» уттана.

Эндэ нэгэ куплет соо «Ильюшин» «Имельман?» «таран» «Мессер» гэһэн дүрбэн ойлгогдосогүй үгэнүүд ороно. Урдахи куплет соо «мяхаша хара мессершмидт минии хойноһоо элинэ» гэһэн аад, энэ куплет соо «түргэн, түргэн, түргэн, гатаран «Мессер» уттана» гэнэ. Иимэһээ уншагшад манай лётчик дайсадай самолётуудай дунда орошобо гэжэ сэдьхэлээ хүдэлэн, саашадаа энээнэй юутээр дүүрэхые хүлеэн ядажа һонирхохо байна. Геройн ямар нэгэн мэхэ шадабари гү, шэн зоригтой хэрэг гаргахые уншагшад хүлеэхэ ушартай. Харин агаарай дайн тухай гансахашье мүр энэ шүлэг соо үгы. Харин:

Гал дүлөөр орёогдоһон,
Галзуу «Мессер» унаа һэн,—

гэжэ поэт шүлэгөө үргэлжэлнэ.

Бидэнэр энэ шүлэгтэ бии һайн талыень тэмдэглэнгүй, гансахан лэ гол дутагдалтай зүйлнүүдыень тэмдэглэнэбди. Энэ шүлэгтэ хэды томо дутагдалнууд байбашье, манай хүсэн түгэс Улаан Армиин добтолгые, манай боецын шууд зориһон хурса зориг харуулжа шадаһан байна. Энэ шүлэгые «Лётчигой бэшэг» гэжэ нэрлэнгүй, харин «Агаарай дайн» гэжэ гү, үгышье һаа «Дайсанай газар дээрэ»—гэжэ нэрлэбэл удхатаяа тааралдаха бэлэй. Иимэнүүд гол дутагдалнуудтай ушарһаань тус шүлэгтэ зохихо ёһотой заһабаринуудые оруулангүйгөөр хэблэжэ болохогүй байна.

Мүн тэрэшэлэн эхилжэ бэшэһэн олон нүхэдэй зохёолнууд соо ондоо хүнэй зохёолнуудһаа буулгажа бэшэхэ гурим бии байна. Нилээд олон шүлэгүүдые бэшэһэн ба хэблүүлһэн залуу бэшээшэ **П. Нимаев** өөрынгөө шүлэгүүдэй нэгые **«Абын юрөөл»** гэжэ нэрлэнэ.

«Абын юрөөл гэһэн энэ шүлэг Х. Намсараевай «Эхын юрөөл» гэжэ олондо мэдэгдэһэн шүлэгтэл тон адли байна.

Х. Намсараев иигэжэ хэлэнэ:

Хариин харатан дайсанда,
Хатуу шэрүүн байгаарай,
Хүжар хүндэ сохилтоор,
Харюу шангаар үгөөрэй.
Эжы абын эдирхэн
Эрхэ баатар хүбүүмни

П. Нимаев өөрынгөө «Абын юрөөл» соо иигэжэ бэшэнэ:

Хариин харша дайсадта
Хаха нэрьен ороорой.
Үбгэн буурал миниингээ
Үгэлэн һууһые һанаарай.—гэхэ мэтэ..:

Иимэ дээрэһээ П. Нимаев тусгаар һайн шанартай шүлэгүүдые өөрынгөө гараар бэшэжэ шадахашье һаа, энэ Х. Намсараевай шүлэгһөө буулгажа гү, үгыш һаа ехэхэнээр һажаалгажа бэшээ гэхэдэ алдуу болохогүй байна.

Дээрэ хэлэгдэһэн ёһоор бусадай зохёолнуудһаа буулгажа гү, һажаалгажа бэшэһэн ябалал, илангаяа тэрэ шүлэгөө редакцида эльгээхэ ушар, хэндэшье туһагүй, дэмы хэрэг гэжэ сэхэ хэлэе лэ...

Колхознигуудһаа, һурагшадһаа, Улаан Армиин зэргэдэ ябаа нүхэдүүдһээ болон алба хаагша нүхэдһөө нилээд олон һайнууд шүлэгүүд ерэдэг байна. Энэ хадаа тон һайшаалтай ба баясама үүсхэл гэжэ хэлэхэтэй хамта, өөһэдынгөө зохёолнуудай удха шанарыень һайжаруулха гээшэ залуу зохёолшодой эгээл түрүүшын уялга болоно гэжэ һануулаябди.

ХИЛЫН СААНА

НОМГОН ДАЛАЙ ДЭЭРЭХИ ДАЙН

ЛОНДОН, майн 31. (ТАСС). Номгон далайн баруун-урда хубидахи союзнигуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэмэл командованиин штабай мэдээсэлые Рейтер агентствын дамжуулһанай ёһоор, Лусон (Филиппины) аралай хойто хубида американскэ сэрэгүүд болбол Санта Фе районһоо баруугаар японецуудай зарим газарнуудтахи эсэргүүсэлтые үгы хэхэ ябадалаа үргэлжэлүүлбэ. Лусон аралай зүүн хубида американска сэрэгүүд японскэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй үлэгдэлнүүдые усадхажа байна. Минданао арал дээрэ американска сэрэгүүд зүүн-урагшаа шэглэжэ добтолгоёо үргэлжэлүүлбэ.

Американска авиаци болбол Формоза арал дээрэ ба Французска Индо-Китайдахи японско объектнүүдые, мүн тэрэшэлэн Гонконгдохи районуудай аэродромуудта добтолго хэбэ. Американска флодой сэрэгэй корабльнууд Таракан (Борнео арал) шадар японско позициие бүүдаба.

ГИТЛЕРЭЙ СЕКРЕТАРИИЕ АРЕСТОВАЛБА

ЛОНДОН, майн 31. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, 7-дохи американска армиин солдадууд Гитлерэй секретарь—Христ Шрэдер гэгшые арестовалба.

ГҮЙСЭДХЭХЭ ЮАНИИН ТҮРҮҮЛЭГШЫН УЯЛГАҺАА ЧАН КАЙ-ШИ СҮЛӨӨЛЭГДЭБЭ

ЛОНДОН, майн 31. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, национальна правительствын президент Чан-Кай-ши болбол гүйсэдхэхэ Юаниин түрүүлэгшын (Китадта премьер-министрын уялгатай адлихан) уялгаһаа сүлөөлэгдэбэ, тэрэнэй уялгые Сун Дзы-вень даажа абаба.

Чан Кай-ши гэгшын мүнөө орхиһон гүйсэдхэхэ Юаниин түрүүлэгшын уялгые һүүлэй табан һарын туршада бодото дээрээ Сун Дзы-вень даажа байһан юм. Тэрэ хадаа гүйсэдхэхэ Юаниин түрүүлэгшын уялгые дүүргэжэ байһан байгаа.

Экономикын министр доктор Вэн Вэнь-хао болбол Кун Сян-си гэгшые халажа, гүйсэдхэхэ Юаниин түрүүлэгшын орлогшын уялгые абаба.

ВИТКОВИЦЕ ГОРОДОЙ МЕТАЛЛУРГИЧЕСКА ЗАВОДУУД ХҮДЭЛМЭРЭЕ ҺЭРГЭЭН БОДХООБО

ПРАГА. (ТАСС). Европодохи томохон заводуудай нэгэн болохо Витковице городой металлургическа заводууд хүдэлмэрээ эхилбэ. Тус заводуудта 45 мянган хүдэлмэришэн ба албахаагшад хүдэлмэрилдэг болоо.

АМЕРИКАНСКА СЕНАТОР ГИТЛЕРОВСКЭ ТОЛГОЙНУУДЫЕ ТҮРГЭНӨӨР СҮҮДЛЭХЭ ГЭЖЭ ЭРИЛТЭ ХЭНЭ

НЬЮ-ЙОРК, майн 30. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтондохи корреспондентын мэдээсэхэнь хадаа, сенатор-демократ Лукас гэгшэ (Иллинойс штадһаа) сенатэ дээрээ үгэ хэлэхэ зуураа осин эронуудай лидернууд, тэрэ тоодо Геринг, Дениц ба фон Рундштедт гэгшэд һаалгүйгөөр, орёо оньһон ябуулгагүйгөөр судтэ үгтэһэн байха ёһотой гэжэ американска арад зон хүсэнэ гэжэ мэдүүлбэ. Германиин генеральна штаб хадаа нацистнуудтай адлихан хэмжээнэй гэмтэй юм гэжэ Лукас зааба.

ГИТЛЕРЭЙ ХОРВАТСКА МАРИОНЕТКЭНҮҮД АРЕСТОВАЛАГДАБА

БЕЛГРАД, майн 27. (ТАСС): Загребһаа абтаһан мэдээсэлэй ёһоор, югославска засагууд хадаа павелическэ «правительствын» «премьер-министр» байһан Никола Мандич, юстициин «министр» Ханки, гэгээрэлэй «министр» Макенец ба бусадые арестовалба. Арестовалагдагшад бултадаа түрмэдэ хаагданхай.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. ответ. редактора—7-89, ответ секретаря—3-23; отделов: партийной жизни и промышленности—7-89, сельского хозяйства—6-03, писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00367 Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР. Тираж 5.500